

VAROLUŞ İSYANI

moderniteye bakış ve yeni bir m¼cadele arayışı

N. TOYGAR ATEŞ

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyala-namaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

VAROLUŞ İSYANI

moderniteye bakış ve yeni bir mücadele arayışı

Yazar: N. Toygar Ateş

Editör: Ertan Akkaş

Kapak: Gamze Uçak

Sayfa düzeni: Buse Dilara Dirim

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

Şubat 2022, Ankara

ISBN No: 978-605-7789-28-0

Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok.

Hitit Apt. 14/1Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Tarcan Matbaacılık Yayın. San.

Sertifika No: 47663

İvedik Köy Mah. İvedik Cad.

No: 417/AYenimahalle/Ankara

Tel: 0(312) 384 34 35

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Âdem Yavuz Sok.

Hitit Apt. 14/1Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

VAROLUŞ İSYANI

moderniteye bakış ve yeni bir mücadele arayışı

İçindekiler

GİRİŞ	7
-------------	---

MODERNİTEYE BAKIŞ

Modernite ve Birey.....	11
Tüketim ve Hipergerçeklik.....	67
Küreselleşme ve Prekarya	167

YENİ BİR MÜCADELE ARAYIŞI

Devrimci Entelektüel	241
Birleşik Mücadele	265
Eleştiri, Yeniden.....	285
Doğa, Benlik ve Bazı Hususlar.....	317
Dasein'ın İsyanı.....	397

Giriş

Varoluş İsyanı, bireysel ve sosyal düzeyde Varoluş'u baskılayan araçlara fırlatılmak üzere yerden alınmış küçük bir taştır. Tarafsız değil, anti-kapitalisttir. Geçerliliklerini daha şiddetli koruyor olsalar da, sistematik biçimde modası geçirilip unutturulan eleştiriler ve mücadele çağrılarını bugünün bakışıyla anımsatma amacı taşımaktadır. Sosyallik güzellemesi değil, aşırılaşan bireyci ve atomize söylemlere karşı savaş ilanıdır. Ve prekaryanın kayıp çocuklarına adanmıştır.

İyimser olmayan bir umutla yazılmış bu kitap, madalyonun karanlık yüzüne bakmakta, umudu da karanlıktan söküp almaktadır. Aksi takdirde yazılması için gerekçe yoktu. Kapitalist toplumun iç dinamikleri değiştiyse, ki birçok açıdan öyle, devrimci yöntemlerin de değişmesi zorunlu. Bu bağlamda, yükselmek üzere çırpınan ancak felsefi ve siyasal dayanaklarını bulamayan, pratiğe yabancı, anaforun ortasında zihinsel olarak savrulan genç sol ve entelijensiya için yazılmıştır.

Sürekli kendi fikirlerini eleştiren ebedi bir çaylak olarak bu işe girişmek benim için zordu. Yarın kimi düşüncelerimi eksik kimilerini yanlış bulma olasılığımın onları şu an ifade etmemin önünde engel değil. Yol bitmediğinden, asla söyleme hakkını elde edemem. Söylemin güzel tarafı da kendinizi eleştirmenin önünü açmasıdır. Söylenmeyen fikirlerin çakılı kalma olasılığı yüksektir, bastırılmış duygular gibi perspektifi sabitlerler.

Akademik bir dosyada konu seçimi ve başlıkların belirlenmesi gömleğin ilk düğmesini iliklemeye benzer. Bu çalışma

ise düğmeleri kopararak başlamakta ve anafor hâlinde ilerlemektedir.

Uzman dışında kimsenin ciddiye alınmaması modern bir tahakkümdür. Keza disiplinlere konu olan bilim insanları ve düşünürlerin, uzman sıfatından ziyade entelektüel tavırla düşünce ürettikleri unutulmamalıdır. Buna parlak fizikçiler “bile” dâhil. Evet, belli bir eğitimden geçmeden katı hâl fiziği yapabilmek, topolojik denklemleri çözebilmek mümkün değilse de konu fen bilimleri bile olsa, hurafeye ve kesinlik iddiasına bu laşmadan bir doğa felsefecisi gibi olgular üzerinde akıl yürütübiliriz. (Akıl yürütebiliyor olmamızsa, fizik bilimini ilgilendiren kavramları fütursuzca sosyal konulardaki argümanlarımız için kullanabileceğimiz manasına gelmez.) Hâl böyleyken, toplumu ilgilendiren bir felsefenin icrasını sadece akademiye bırakmak ne kadar doğru? Hem de çoğunlukla metinleri ve istatistiksel verileri incelemek dışında dişe dokunur iş yapamaz hâle gelmiş, “akademi için akademi”ye kapanmışken.

Fen bilimleri mantığıyla hareket etmek, sosyolog sıfatını, uzmanlığa endekslemiş ve içeriğini değiştirmiştir. Akademik eğitim niçin vardır? Bilgileri hafıza kartı gibi beynimizde depolamak için mi? Hayır, disiplini geliştirecek argümanlar üretmek ve öğrencinin perspektifler geliştirmesinin önünü açmak için. Bunlar tamamen unutulmuştur. Fen bilimlerinden gelen “sosyoloji bilim değildir” çıkışlarına karşı, bilim olduğunu kanıtlamak için de bu uzmanlaşma refleksinde diretilmekte. (Yanlış olan uzmanlaşma değil, araçtan ziyade amaca dönüşmesi.) Sosyolojinin bilim olup olmadığını kanıtlamaya ihtiyacı yok, anlamsız tartışmanın sonunda bilimdir veya bilim değildir etiketlerinden hangisi yapıştırılırsa yapıştırılsın sosyoloji, kendi değerini kaybetmeyeceği gibi değeri de artmayacaktır. Sosyoloji oradadır ve değerlidir.

Bir prekarya mensubu olarak bu değeri tehlikeli hâle getirme niyetindeyim. Gramsci de devrimci hareketin köprü görevi görecek (organik) entelektüeller çıkarması gerektiğinden söz etmişti, yapmak istediğim budur. Ne kadar anlaşılır olabilirsem, kendimi o kadar başarılı hissedeceğim. Yer yer çıtayı yükseltmekten kaçamasam da, genel düsturum kitabı anlaşılır kılmaya çalışmaktır.

Klasik sınırların biçim ve anlatım tekniklerine bağlı, hepsi birbirine benzeyen makalelerden, tezlerden biri gibi pekâlâ yazılabilirdi. Ne ki böyle bir gayem yok. Keskin hatlı bir metot izlemek yerine “anaforik” bir deneme yöntemi izlenmiştir. Anafor yavaş yavaş değil, ilk sayfadan başlıyor. Bu kitap on farklı varyasyonla yazılabilirdi, akış içerisindeki doğaçlama böyle yazdırdı.

Koronavirüs genç dostların elinden üniversite yaşamını (bir süre) almışsa da sokak mücadelesi hususunda ısınma turları atıklarını ve kortejin ön saflarını devraldıklarını gördüm. Öte yandan yaşamı anlamlandıramama, kendini yitip gitmiş hissetme, karamsarlık ve atalet, nitelikli çevreden yoksunluk, kronikleşen boşluk hissi, ekrana kapanmanın bunalımı vb. durumlarıyla çok sık karşılaşılıyor. Ben de içimde karanlık taşıyorum, ancak kaynağı sistem veya anlamsızlık değil, sistem karşısında herkesin karamsar ve kabullenilmiş bir atalet içinde olmasıdır. Karanlık tarafımı dışa vurmamın anlamı yok, yer yer kendini açık edecekse de. Tek çare, aydınlık tarafımın devrimci ve şiirsel coşkusunu paylaşmaktır. Bir *çapulcu* olarak bu kitabı genç dostları düşünerek de yazdım. Kısa tutmak için çaba harcadım. Ayrıca kitabın daha güçlü silahlara yönlendiren bir işaret fişegi olması niyetiyle atıflar yaptım.

Modernitenin yaşı hususunda görüş birliği yok ve soruşturabilecek kişi ben değilim. Kaldı ki yaşını belirlemeye çalıştığımız şeyin ne olduğu konusunda bile hemfikir değiliz. Ki-

tabımı Baudelaire'den alıp bir süre 19. yüzyılda gezindim, okur modernitenin (veya devletin) "o anda" başladığını sanmasın, yalnızca maraton koşusuna çıkmak için takoz niyetine kullanıyorum. Ayrıca geçmişini anafolik bir anlatımla yer yer kestirip attığım ve birbirine geçirdiğim doğrudur.

"Yeni Bir Mücadele Arayışı" adlı ikinci bölümde devrimci eleştiri ile beraber "Ne yapılabilir?" sorusuna yanıt arıyorum. Ardından disiplinlerarası bir bakışla ontoloji, zihin felsefesi, benlik vb. hususlara değiniyorum. "Dasein'ın İsyanı" sloganını kitabın sonuna yerleştirmiş olsam da karşı çıkışımın felsefi dayanağını oluşturuyor; Heidegger'in Dasein kavramını, "Heidegger Dasein'ı"ndan kopararak. Çalışmanın felsefi ruhunda etkili diğer düşünür ise Alfred N. Whitehead'dir; ilişkisellik, oluş, akış gibi kavramları ondan öğrendim ve başkaldırıma içkinleştirdim.

Konumlandığımız alan neredeyse ıssız olduğundan hatayı göze alarak konuşuyoruz. Ve söylemlerimiz birbirinden farklı kesimlerin rahatsızlık radarına takılabiliyor. Anlayacağınız pek konforlu bir iş değil, mutlu etmiyor. Biz birkaç veçhesini eleştiriyoruz diye kimseyi "tümünden" budalalık kampına postalamıyor olsak da, birkaç yargımız üzerinden bizi -her gün yenisi üretilen- olumsuz kamplardan birine postalayacaklarını biliyoruz. Ve zerre endişemiz yok. Her şey uymaz. Her şeyde anlaşmak ve herkesle müttefik olmak zorunda değiliz. Mükemmel sorunsuzluğu arzulayanlar cenneti beklesin. Devrimci çıkışımız ne mükemmellik iddiasındadır ne de sorunsuzluk amacı taşımaktadır.

Ne ki anlatımdaki biz'in kimler olduğunu bilmiyorum, çünkü ister kabul edin ister etmeyin, bitti o kavga... Ama yenisini başlatabiliriz.